

slovenska
DRŽAVA

FOR A FREE SLOVENIA

"Tu volili smo sami si kneza:
kmet sam mu dajal je oblast;
narod sam iz sebe mu izročil
moč žezla in krone je čast.."
(Anton Aškerc)

LETNIK XXXIX - VOLUME XXXIX:

MAREC 1988

ŠT. 3 NO. 3

PRIČEVALCI SLOVENSKE DRŽAVNOSTI

"Mortuo autem Boruth...
Caestium iam Christianum
factum ducem fecerunt.."

Conversio
Bagoariorum
et Carantanorum

"Čest i hvala
Bogu vsemogočnemu,
iže stvori nebo
i zemljo,
da dal jest nam
i dežele knez
i gospod
po našej volji!"

Zgodovinski knežji kamen, stoletja simbol slovenske demokracije

"....Na tem kamnu sedi kmet...Okoli njega vidimo veliko množico ljudi. Takrat se približa iz nasprotne strani travnika KNEZ v spremstvu plemičev v vijoličastem oblačilu. Zdi se, da nihče v knezovem spremstvu ni vreden časti, razen kneza samega, ki po zunanosti sliči kmetu. Njegova obleka, klobuk in čevlji so kmečki....Ko ga kmet na kamnu vidi prihajati, ga nagovori v slovenskem jeziku--Korošci so namreč Slovani--: "Kdo je ta, ki ga vidim prihajati tako samozavestno?" Okoli stoječi mu odgovorijo, da je to gospodar dežele.

Očividni opis: Aeneas Silvius Piccolini,
poznejši papež Pij II. v Cosmographia .
/1464/

Leta 1414. 18. marca je bilo na Gosposvetskem polju zadnje ustoličenje po starodavnem slovenskem obredu. Ob tej priliki je bil ustoličen nadvojvoda Ernest Železni....

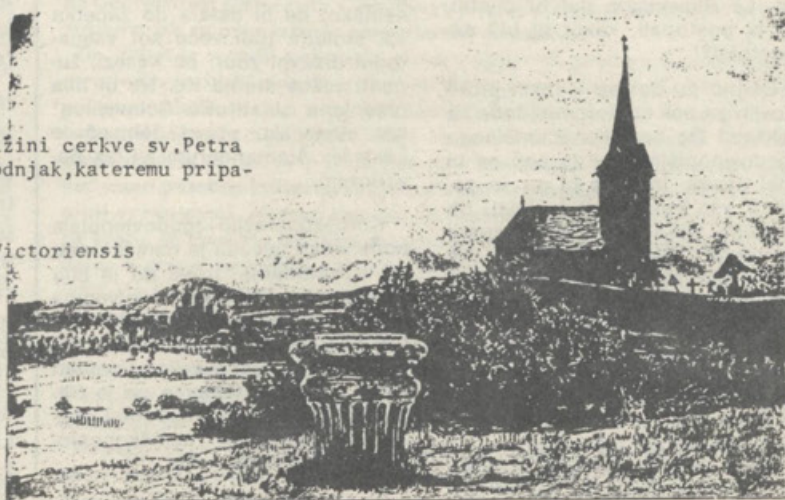
Neizpodbitni dokazi slovenske državnosti iz dni, ko so slovensko zgodovino pisali meč in neuklonljiva volja naših prednikov.

Ta doba pa je vsled politične prisile, orientacije, večkrat namerno napačno, pristransko prikazana in tolmačena.

Upravičeno pričakujemo, da bodo objektivni slovenski zgodovinarji to dobo slovenske državnosti, na osnovi že več ali manj znanih in dalje, še ne odkritih zgodovinskih dokumentih, pravilno obrazložili in pojasnili slovenskemu narodu v prid in ponos!

....." na vznožju koroškega hriba, v bližini cerkve sv. Petra stoji kamen, na katerega sede kmet-svobodnjak, kateremu pripada ta čast po dedni pravici".

Johannes Victoriensis

....knežji kamen je danes
v muzeju v Celovcu....

Opombe pod slikami so vzete iz knjige:
"INSTALLATION of the DUKES OF CARINTHIA" by
Dr. Joseph Felicijan.

FOR A FREE SLOVENIA

Subscription rates
\$15.- per year
\$ 1.25 single issueAdvertisement:
50¢ per space line

Owned and published monthly by Slovenian National Federation of Canada.

Lastnik in izdajatelj Slovenska Narodna Zveza v Kanadi

646 Euclid Ave., Toronto, ON M6G 2T5

Edited by Editorial Board

Urejuje konzorcij Slovenske Države

Zastopnika:

Martin Duh

Calle 105, No. 4311

Villa Ballester, Argentina

Ludvik Jamnik

79 Watson Ave.

Toronto, ON M6S 4E2 Canada

Letna naročnina znaša: Za ZDA in Kanado \$12, za Argentino in Brazilijo po dogovoru. Anglija, Avstrija, Avstralija, Francija, Italija in druge države \$12 US. Po letalski pošti po dogovoru.

Za podpisane članke odgovarja pisec. Ni nujno, da bi se avtorjeva naziranja morala skladati v celoti z mišljenjem uredništva in izdajatelja

O karantanski državnosti...

V zadnjem času se po slovenskem tisku spet ome-
nja slovenska državnost. Navajajo jo tudi sodelavci
znamenite Nove revije, ki so prispevali svoje razprave
in študije za sporno številko 57 tega glasila. Toda pri
vseh njihovih prispevkih gre bolj za filozofiranje o slo-
venski samobitnosti na podlagi lastnega jezika in kul-
ture, za ponavljanje imen kakor Prešeren, Trubar ali
Kocbek, kakor pa za resničen zgodovinski in pravni
prikaz temeljev slovenske državnosti.

Slovenska državnost ima svoj
začetek na Koroškem, ali bolje v
nekdanji Karantaniji. Neverjetno
pa se zdi, in vendar je res, da je
ta Karantanija nekakšen trn v peti
zgodovinske pisarje; ne le nemško-
nacionalnemu, temveč tudi uradne-
mu slovenskemu.

Ko raziskujemo razmere, v kate-
rih se je pred prvo svetovno vojno
oblikovalo slovensko zgodovino-
pisje, pridemo do zasluzne ose-
bnosti Fr. Kosa, ki je v letih
1902—1920 objavil štiri knjige
Gradiava za zgodovino Slovencev v
srednjem veku. In ko prelistujemo
njegove komentarje k objavljenim
listinam, nas preseneti njegova
trditve že za takratni čas: da so
bili Slovenci podložni Obrom in
da so z njihovo pomočjo naselili
Vzhodne Alpe, itd. Vendar nam o
kaki podložnosti Obrom ne poro-
ča noben zgodovinski vir.

Še več! Sam Fr. Kos ugotavlja:
... Slovenci so se dalj časa kaj
svobodno gibali pod obrsko nado-
blastjo ... Postopali so dostikrat
tako, kakor da bi bili popolnoma
samostojni ... zgodovinski viri
poznajo pač slovensko pokrajino
in slovenski okraj, ne pravijo pa,
da bi bila to obrska pokrajina ...

Te navedbe so prav v protislov-
ju s trditvijo o podložnosti Sloven-
cev Obrom, saj je znano, kako so
ti tlačili podložna ljudstva, jim
odvzemali bojni plen in jih gnali v
prve bojne vrste proti nasprotniku
itd. Le Slovincem naj bi pustili,
da bi postopali, kakor bi bili sa-
mostojni?!

Očitno je, da gre v takih proti-
slovljih za nek kompromis, toda za
kakšen? Do nemško-nacionalnega
zgodovinskega Fr. Kosa pač ne bi
imel obzira. Imel pa bi ga, in ga,
kakor vse kaže, tudi je imel, do
českega. Zakaj češki zgodovinarji
že takrat, kakor tudi danes, ne
priznavajo slovenske Karantanije
kot prve slovanske države, temveč
le Veliko Moravsko. — Poleg češ-
kega pa je bilo tudi hrvaško zgo-
dovinske, ki je že takrat slavilo
svojo hrvaško državo oz. zgo-
dovinsko pravo, na čigar temelju naj
bi se združili vsi Južni Slovani. Tu-
di temu se ni smelo vzeti prvenst-
va, in tvegati polemike, saj so mo-

rali biti takrat Slovani zaradi nem-
ško-nacionalnega pritiska složni.

Očitno zato so Karantanijo
sprva prikazovali kot podložno
Obrom, za kneza Boruta naj bi bi-
la nekaj časa samostojna, a le
kratkotrajno; premalo, da bi lahko
razvila svojo državnost. Potem pa
je spet prišla pod nemški jarem.
Zakaj pridružila da se je Ljudevitu
iz Slavonije v protifrankovskem
uporu, in kot povračilni ukrep naj
bi Franki odstranili Karantancem
domačega kneza in plemstvo. V
Karantaniji da so po 820 zvladali
„grofje Bavarci“ (B. Grafenauer,
Zgodovina slovenskega naroda II,
Lj. 1965, str. 5).

Toda zgodovinski vir, znana
Conversio, govori povsem druga-
če: ne grofje (comes), temveč voj-
vode Bavarci (duces Bagoarii) so
zavladali za slovenskimi knezi. —
Gl. Fr. Kos, Gradiivo I, šte. 311.

To pa je seveda povsem nekaj
drugega. Vojvoda je bil vladar,
grof pa le kraljev uradnik. Vojvodina
in njena organizacija je torej
ostala. In povsem polnovelejavno
zaživela, ko je potem kot vojvoda
nastopil Arnulf, sin kraljeviča
Karlmana in Liutswinde, Karan-
tanke (876). Kasneje je postal
kralj (887) in tudi cesar (896). Če
bi bila karantanska vojvodina res
zrušena, potem ne bi ostalo vse
do 16. stol. ustoličevanje vojvod v
slovenskem jeziku oz. po slovens-
kem kmetu, na čemer je vztrajalo
plemstvo, ki naj bi bilo menda
nemško; ne bi ostala do začetka
13. stoletja tudi večja kot vsena-
rodni državni zbor, pa kosezi, žu-
pani, vaška srenja itd. Ne bi bila
omenjena „institutio Sclavenica“
kot slovensko pravo, temveč le
kaka lex Alamannorum ali lex Ba-
variorum.

Koroško-nemško zgodovinske
hoče videti seveda le nemško pra-
vo v Karantaniji, trdeč da je bila
najprej le upravna vojvodina
(Amtsherzogtum) in da je šele leta
976 postala prava vojvodina. Zato
je leta 1976 tudi slavilo „tisočlet-
nico“ Koroške. Resnico pa je tre-
ba očitno poiskati vmes med obe-
ma ideologijama, nemško-nacio-
nalno in panslovansko.

Zlatorog - nacionalni simbol Slovencev

Kdo izmed nas ne pozna zname-
nite pripovedke o Zlatorogu?
Toda kdo obenem tudi ve, da gre
v tem primeru za nacionalni sim-
bol Slovencev? In sicer za enega
od mnogih, verjetno celo najlep-
šega?

Ko je kranjski politik K. Dežman
objavil leta 1868 prvič to ljudsko
zgodbo iz Trente, še nihče ni slu-
til, kakšen biser je otel pozabi.
Vendar bi zgodba ostala samo ena
izmed mnogih, da je ni nemški
pesnik R. Baumbach, ki se je dalj
časa mudil v Trstu in na Bledu,
predelal v nemško pesnitev, ven-
dar z izvirnim imenom „Zlato-
rog“, ohranil pa je tudi pristno slo-
vensko okolje, z imeni Triglav in
Trenta, ter slovensko Špelo, Ja-
kom, Katro ipd. V nemškem kul-
turnem svetu je pesnitev Zlatorog
požela neverjeten uspeh. Zaslo-
vele so Julijske Alpe, iz katerih je
prihajala. Naklada pesnitve, ki
je izšla prvič 1875 v Leipzigu, pa
je v več izdajah že na pragu tega
stoletja dosegla nad sedemdeset
tisoč izvodov, pozneje nad sto ti-
soč. Že leta 1886 je slovenski pes-
nik A. Funtek prestavil nemškega
Zlatoroga na mojstrski način v slo-
venščino, kar je navdušilo slo-
vensko izobraženstvo. Pozneje ga
je A. Aškerc predelal v dramo, J.
Abram v ljudsko igro, V. Parma
pa v uspelo opero (1920).

Že 1885 je izšel tudi češki prevod,
leta 1907 poljski, leta 1930 itali-
janski, leta 1931 lužiško-srbski in
leta 1937 tudi srbski. Zlatorog je
kot slovenski simbol osvojil kul-
turni svet Srednje Evrope.

Kar nas tokrat glede te pripo-
vedke zanima, je predvsem simbo-
lika Zlatoroga. Vsi slovstveni kri-
tiki so si namreč edini v tem, da
segajo prvine v njej daleč nazaj v
indoevropski čas. Zgodbe o zlato-
rogih živalih poznajo namreč vsi
narodi, od Evrope do Indije,
pozna jih tudi antični svet.

Zlatoroga žival je glasnik sonč-
nega božanstva. V vseh starih baj-
kah so rogovi prispodoba sončnih
žarkov, celo v Sv. pismu (Mojzes
ima rogato obličje, kar pomeni, da

ŽUPNIJSKA HRANILNICA in POSOJILNICA "SLOVENIJA"

Vam nudi razne finančne usluge: Posojila za hiše,
avtomobile, potovanja, študij itd. Vaši prihranki pa se
obrestujejo po najvišji možni stopnji.

POSLUŽITE SE NAŠE SLOVENSKE FINANČNE USTANOVE!

URADNE URE

na 618 Manning Ave. Toronto

Tel.: 531-8475

Torek — sredo 10 a.m. — 3 p.m.

Četrtek — petek 10 a.m. — 8 p.m.

Sobota 10 a.m. — 1 p.m.

na 739 Brown's Line, Toronto

Tel.: 255-1742

Torek — sredo 10 a.m. — 3 p.m.

Četrtek — petek 12 pm — 8 p.m.

Sobota 10 a.m. — 1 p.m.

v Hamiltonu pri sv. Gregoriju Velikem

Tel.: 561-9952

Vsak petek od 4h do 8h zvečer.

Hamilton:

Sobota 10 am - 1 pm

je razsvetljen). Zlata barva sama
pa pomeni sončno svetlobo, tisto
prvino, v kateri biva bog. Odtod
je zlata simbolika prešla tudi na
stare templje, ki so imeli zlate
strehe in stropne ter zlata vrata, ka-
kor tudi bogoslužno posodje. —
Zlatorog pa je beli kozel z zlatimi
rogovi. In bela barva je spet barva
svetlobe, čistosti in prazničnosti.

Vendar je simbolika Zlatoroga še
mnogo zanimivejša, ko pridemo
do tistega motiva v njej, v katerem
nastopi divji lovec, ki bi rad ustrelil
tega zlatorogega kozla, prišel do
njegovih zlatih rogov in s tem do
bogastev oz. zakladov v gori.

Že iz Indije, Sibirije, antične
Grčije in od drugod nam je znan
namreč prizor, v katerem bog noči
in viharja kot divji lovec strelja na
zlatorogo žival (sončno božanstvo
ali njegov glasnik).

To je prastara predstava o boju
med silami luči in teme, prikazana
kot divji lov. In prispodoba tega
lova se ponavlja v številnih antič-
nih zgodbah ter potem v srednje-
veških svetniških legendah. Naj-
pogostejše je ta zlatoroga žival
vsem poznani jelen, npr. v legendi
o sv. Evstahiju, sv. Hubertu, sv.
Osvaidu in še kom; jelen, ki se
pred lovcom (poznejšim svetni-
kom) obrne in ima med rogovi
križ ali hostijo. S tem spreobrne
divjega lovca.

Pri slovenskem simbolu Zlato-
rogu pa je ta kozmični lov upo-

dobljen v prizoru, v katerem gre
trentarski lovec nad zlatorogega
belega kozla, strelja nanj in ga za-
dene. Toda Zlatorog použije ču-
dežno zel in v hipu ozdravi, ter
potem sune trentarskega lovca v
prepad. Zato, ker si je človek
drznil dvigniti prst na sveto žival,
pa ta božji maščevalec opustoši še
sončne pašnike pod Triglavom,
kar pomeni kaznen
za človeški rod. — Ta prizor nas
zelo spominja atomsko opustošen-
je, ki grozi človeštvu, ako bo
podrlo božje zakone v naravi in
med ljudmi in zrušilo skladnost v
svetu.

Sijajna je torej ta pripovedka o
Zlatorogu, ki je postal naš naci-
onalni simbol. Z njim se ne more
primerjati niti simbolični ruski
medved ali francoski petelin, niti
španski bik in niti angleški lev.
Kljub temu je danes ta simbol v
sami Sloveniji kaj malo znan. Za-
radi pritiska unitarističnih krogov
po drugi vojniti Zlatoroga niso
več izdali. Pa tudi do prevoda v
svetovni jezik, angleščino, ali najpo-
membnejši literarni jezik fran-
coščino, ni več prišlo. Naloga to-
rej, ki jo bo treba še izvršiti.

Športniki so postali profesionalci.

(Sokrat, 470—399 pr. Kr.)

SLOVENSKI NAGELJ

Iz ljudskega in političnega izročila posameznih narodov izhajajo mnogi simboli, ki spominjajo na znamenite zgodovinske dogodke, pričajo o starih ljudskih izročilih, predstavljajo državnopravna znamenja ipd. Takšna znamenja so npr. grbi in prapori, simboli posameznih kraljestev in vojvodin iz visokega srednjega veka, ali pa ljudsko drevo življenja, čigar izvor sega daleč v predzgodovinski čas.

Slovenci smo glede bogastva simbolov med prvimi narodi v Evropi, celo na svetu. Naša lipa, ohranjena v pomenu drevesa življenja vse do tega stoletja, kot lipa na vasi, s plesom pod lipo, kot simbol v ljudskih pesmih itp., drugod nima primerjave. - Naš mit o Kralju Matjažu, ki seveda ni ogrski Matija, ker izhaja še iz poganskih časov Karantanije, je v evropskem merilu edinstven - tudi po svojem preroškem poslanstvu, da bo izvojeval zmagovito bitko za dokončno odrešitev slovenskega naroda. Zavetje pa mu bo nudila lipa.

Že za časa Karantanije smo imeli Slovenci svoj bojni znak (črni panter), ki je zatem postal grb, ohranjen do 1269 v grbu vojvodine Koroške, zatem pa do danes kot grb Štajerske v spremenjenih barvah (beli panter).

V zadnjih stoletjih pa se v povezavi z oblikovanjem ljudskega okrasa, ki ima predvsem rastlinske sestavine, tudi pri Slovenci uveljavi nov znak - **rdeč nagelj**. Pojavlja se na okrasih že v času baroka (18. stol.), zatem pa zaživi v ljudskih navadah in v okrasju za časa romantike (19. stol.). Upodabljajo ga močno stiliziranega. V ljudskem življenju, predvsem v pušeljcu, pa ima svoje mesto edino domači nagelj, ali njemu skoraj enak vrtni, kakor se je oblikoval iz izvirne vrste *Dianthus Caryophyllus*. Navadno je zmeraj rdeč, le za nekatere priložnosti, kakor so krsti, poroke, obletnice in razni prazniki, uporabljajo bele nageljne, ker je bela barva že od davna praznična.

V ljudskem življenju se nagelj največkrat pojavlja v pušljcu, skupaj z drugimi sestavinami, ali pa kar sam, saj je njegov najpomembnejši sestavni del. Obstaja pa tudi značilen slovenski pušljec, katerega sestavlja poleg nageljne še rožmarin in roženkravt.

Kaj pomenijo vse tri osnovne sestavine slovenskega pušljca? **Nagelj** pomeni ljubezen, zato je v pušljcu vedno rdeč, ker je ta barva simbol krvi, kri pa simbol življenja. **Rožmarin**, ki je za spomin, kakor pravi ljudska pesem, pomeni vero, ker ohranja svoj duh, zelen ali suh, v čemer se kaže neomajnost vere. **Roženkravt** pa zaradi dišečega zelenja pomeni upanje. V tem pušljcu so vsebovane torej tri vrednote, resnice: vera, upanje, ljubezen. Na Zili imajo ob reju pod lipo v pušljcu tudi posrebreno struno - migelca, katere simboliko bi bilo treba še dognati, razen če ni okrasnega značaja.

Vloga posameznih sestavin slovenskega pušljca nam je jasno razvidna iz ljudske pesmi. Kadar

gre za izraz ljubezni, nam pesem omenja le rdeč nagelj, ki lahko tudi nima drugih dodatkov, ker je najpomembnejša sestavina pušljca. - Kadar odhaja fant v tuje dežele, kjer se bo srečal s tujimi dekleti, poudarja pesem rožmarin, in pomeni vero dekleta, ki mu je pušljec dala, da ji bo zvest. Ko pa fant odhaja na vojsko, se izmed vseh pozna, ker zelen pušljec ma. To pomeni upanje dekleta, da se bo srečno vrnil. Pod zelenim pušljcem je mišljen roženkravt (zelenje). Vse drugo je v tem trenutku nepomembno, bistvo je le to, da se fant vrne iz vojske, zato zelena barva - upanje.

V slovenskem okrasu je nagelj poleg srca najpomembnejša sestavina. Nahaja se v okrasju na avbah, pečah, na zibelkah, še zlasti pa na prtih vseh vrst, ki so štikani v križnem vbodu. V tem primeru je navadno ves okras v dveh barvah: rdeči in plavi.

Sam slovenski okras ima seveda mnogo starejši izvor. Njegova osnovna sestavina vijuga, izhaja iz predzgodovinskega časa, nahaja se že na posodju iz Lužice (okoli 1000 pr. Kr.), zatem pa tudi na najdbah Norika in Panonije. V karantanskem kulturnem krogu Ketlaške kulture (8.-11. stol.) se ob njej začnejo uveljavljati druge sestavine, predvsem verski simboli kot jagnje božje in pa zlasti podoba panterja, ki je zaradi stare zgodbe o sladkem vonju, ki ga spusti iz nosnic in kateremu sledi potem vse živalstvo, prispodabljal Božjo besedo, kateri sledi vse ljudstvo.

Vse do preteklega stoletja slovenski okras, po karantanskem času, ne doživlja velikih sprememb. V tem stoletju pa ga ljudsko hotenje po tem, da izrazi svoje doživljanje, oblikuje do takšne popolnosti, lirčnosti in domišljije, da mu ne najdemo primerjave na svetu.

Pravzaprav je ves slovenski okras delo naših deklet in žena, izraz njih življenja, hrepenenja in doživetij, predvsem pa občutka za lepoto. Kot vodilna motiva ostajata v njem, kot že omenjeno, predvsem nagelj in srce. Druge sestavine, ki se od enega do drugega okrasa menjavajo, spreminjajo, pa so najpogostejše: **križci, zvezde, vaza, košarice, šopki, pentlje, nadalje, ptičice, metulji, vrtnice, zvončnice, marjetice, tulipan, lilije, mačice, lipovi listi, makova glavica, zlato jabolko (granat), pa še pikice, črtice, lističi** itd. Ves okras učinkuje neverjetno lirčno in pravljico, tako da mu drugod po svetu ne najdemo primerjave.

Nageljne so po naših kmečkih hišah gojili v loncih, ki so jih stavili na okna in gajnke. Leseni gajnki na kmečki hiši je bil med najbolj značilnimi sestavinami tega doma. Uporabljali so ga za sušenje perila, pridelkov, na njegovi leseni ograji pa so namestili lonce z rožami, med temi največ nageljnov. Ta simbolični gajnki opeva tudi ljudska pesem, npr. o Terezinki. Še bolj simbolično je bilo okno, na katerem so prav tako viseli nageljni, v "grmiču in klobčiču" (popih

in cvetih). Pod okno so prihajali fantje klicat zvečer dekleta. Če se je dekle oglasila, mu okno odprla in z njim govorila, je bilo to znamenje, da mu je naklonjena; če mu je pušljec dala, pa je bilo to znamenje ljubezni.

Po vrtovih svoj čas nageljnov skoraj niso gojili. Na vrtu je bil navadno gartrož, čigar cvet pa v ljudskem življenju Slovencev nikoli ni imel kake simbolične vloge, kakor jo je npr. v cerkveni umetnosti, kjer je simboliziral zlasti v gotiki Marijo, njegovi trni pa Kristusovo trpljenje.

Najstarejši nageljnov motiv, v obliki šopka in zvončnic, zasledimo na keramiki stare Perzije. Zatem na keramičnih izdelkih z otoka Rodosa po 14. stol. Otok so imeli v lasti vitezi sv. Ivana, ki so imeli mnoge perzijske ujetnike. Verjetno je, da je nageljnov motiv z Rodosa vsaj deloma vplival na Evropo, zlasti v Grčiji in v Benetkah, ki so močno trgovale z Levantom. Iz Benetk se je razširilo gojenje nageljnov, pa tudi njih motiv na štikarjah, v švicarski Engadin. Kakor sodijo Švicarji, še zlasti nageljnov motiv na križnem vbodu.

Engadinci so namreč po več let hodili na delo v Benetke, kjer so bili znani slaščičarji. V ljudskem okrasju pa se nagelj, kakor že omenjeno, začne uveljavljati šele z barokom.

Od 19. stol. naprej se cvetovi in rastline v pomenu narodnih znakov vedno bolj uveljavljajo. V ozadju je vedno kakšen zgodovinski dogodek, ali pa tudi ponazoritev značilnega pridelka dežele. Pri Ircih npr. je **deteljica** kot narodni znak vezana na znano legendo o sv. Patriku, ki je s prikazom njene tropesne sestave v enem samem listu razložil v času pokristijanjevanja sv. Trojico. Toda Irci imajo pleg tega še svoj državni grb (harfo), tako da je deteljica samo narodni znak. Ta znak najdemo npr. na njih potovalnih uradih v tujini in v drugih primerih. - Angleži imajo v tem pomenu **vrtnico**, škoti **osat**, Valžani pa **česnik**. In tudi ti znaki so vezani na stare legende.

Nekdanja Francija je imela za svoj znak stilizirano **lilijo**, in se je celo imenovala "kraljevstvo lilije". Vendar je ta "lilija" izhajala po vsej verjetnosti od srednjeveškega kraljevega žesla, ki je imelo na koncu tri liste, kot simbol božjega cveta.

Svojega narodnega cveta oz. znaka pa sicer Francozi nimajo; tudi Italijani ne, medtem ko se v Španiji uveljavlja, kakor kaže, pomarančni cvet. Za Nemce je znano, da imajo za narodno rožo **plavico**, medtem ko so si Poljaki izbrali **poljski mak** kot ponazoritev v zgodovinskih bojih prelize krvi tega naroda. Njih sosedje Belorusi imajo **plavi lan**, Rusi pa **kamilico** za svoj narodni cvet. V zadnjem času so si oblikovali svoje narodne cvetove, v pomenu narodnih znakov, tudi Srbi, Makedonci, Bolgari, Ukrajinci, pa tudi Tirolci. Pri slednjih gre za **očnico**, katero si je Južnotirolska ljudska stranka postavila za svoj znak. V bližnji Švici bi utegnil postati takšen znak gorski svišč.

Iz tega pregleda je razvidno, da je nageljnov motiv dobil svoje največje razsežnosti prav pri Slovencih, in da gre zato za pristen narodni znak, ki bi moral biti deležen večje pozornosti, saj ga v tem pomenu nima noben narod ne v Evropi ne na svetu.

Neusmisljeni šovinizem

Po izgubljenem plebiscitu l. 1920 so nemški nacionalisti na koroškem triumfirali. Ni jim bila zadosti zmaga nego so si postavili nalogo tako brutalno izraženo po Dr. A. Lemischu, visokemu deželnemu politiku "Imamo samo čas ene človeške generacije da prevzgojimo zapeljane Korošce" misleč rojake, ki so volili za Jugoslavijo.

Po zgubljeni vojni l. 1945 koroška deželna vlada ustanovi dvojezične sole za ves slovensko nemški teritorij. Podpis mirovne pogodbe leta 1957 je zopet opogumil Slovencev nenaklonjene kroge. Takoj so pritiskali na oblasti, odpravljena je bila splosna dvojezična šola. Ljudje so morali za par ur pouka otroke posebej prijavljati, kar je bilo povezano z velikimi neprijetnostmi. Prijave so padle na komaj 2.400 otrok.

Tako strašno reducirana manjšina je še vedno napoti. Pod prisilo 7 člena mirovne pogodbe je zvezna avstrijska vlada l. 1972 izdala zakon ki je določil za 205 krajev slovensko nemško oznacbo. Ko so bile končno postavljene tozadevne krajevne oznake jih je drhal podria. Orozniki so to mirno gledali. Vlada je hitro reagirala in je ta zakon odpravila. Neverjetno brutalno zatiranje manjšine sredi Evrope! Slovenci na Koroškem to doživljamo že preko sto let, svetovna javnost vse do odkritja nacistične preteklosti velikega dela Avstrijcev in Waldheimovega življenjepisa pa šele zadnje čase spoznava pravo Austrijo.

V Austriji v zveznem pa tudi deželnem merilu so vladale do nedavnega dve stranki SPÖ -socialistična in VPÖ-ljudska. V zanjem času se je pojavila FPÖ-svobodnjaška in Zelena na kateri je bil izvoljen v parlament naš rojak Karl Smolle. Na Koroškem so prve tri stranke bile Slovencev vedno nenaklonjene. SPÖ in VPÖ ne toliko iz lastnega nagiba kolikor iz taktike. Nemško šovinistične organizacije kot Heimtadienst, ta je poznana po geslu "na Koroškem bo samo mir, ko bo izginila ena narodna skupina" na njih pritiskajo in ko gre za maso volilcev stranke klonajo. Slovencev odkrito nenaklonjena pa je FPÖ, ki rojake ne napada samo na narodnem polju nego tudi jim očita podporo tuji ideologiji komunizma po partizanski liniji. V nameri naše rojake prizadeti v najbolj boleči točki: vzgoji, so te tri stranke napravile nov učni nacrt, ki ga je zvezna vlada odobrila in je nevarnost, da bo postal zakon in tako prišel v veljavo. Gre zato, da bi k slovenščini prijavljene otroke dali v posebne razrede ali celo šole in jih tako povsem ločili od preostalih otrok. Z eno besedo neka vrsta segregacije (ločitve) kot svoječasnno v USA in še danes v Južni Afriki. Naši rojaki se temu upirajo, to bi jim vzelo še eno zadnjih osnov njihove identite. Prijava v take ločene razrede bi namreč nedvomno silno padla. Izkušnja kaze, da bi na ta način prav hitro izginile tudi prijave za slovensko gimnazijo v Celovcu. Manjšina bi tako izgubila še tisto zadnjo intelektualno osnovo potrebno za preživetje.

Koroški rojaki so priredili ze kup javnih protestov na Dunaju, zasedli so celo koroško deželno palačo v Celovcu. V Argentini se pripravljajo protest pred avstrijskim konzulatom. S takimi in podobnimi akcijami se skuša doseči, da bi se dogovor treh koroških strank na račun slovenske manjšine ne uzakonil. K gornjim protestom se solidiliziramo tudi Slovenci v Kanadi in velja tudi pripomniti, da ne priznavamo nasilne asimilacije naših rojakov. Sila in teror nista v zgodovini nikdar prinesli dokončne resitve.

Dr. Peter Urbanc

V Sloveniji je praktično slovenstvo zamenjalo romantično slovenstvo

CHICAGO, ILLINOIS, 29. FEBRUARJA 1988

V sklopu običajne mesečne kulturne ure je v nedeljo, 28. februarja tega leta nagovoril slovenske rojake v Chicagu, dobro poznani in neutrudni delavec za slovensko samostojnost, prof. dr. Ciril Žebot, upokojeni profesor na Georgetown University v Washingtonu, DC. On je mednarodno priznani strokovnjak za primerjalne gospodarske sisteme.

Dr. Žebot je v okoli polurnem govoru opisoval, predvsem, politične razmere v Sloveniji. V zadnjih letih je začela na slovenskem pozorišču nastopati posebno mladina, ki si je pa izoblikovala za Slovence nov koncept, ne več romantičnega, pač pa praktičnega slovenstva. Ta rod mladih Slovencev gleda na svoj narod ne v idili, pač pa v stvarnosti. Za nje Slovenci nismo več samo posebna kulturna skupnost z lastnim jezikom in svojimi narodnimi vrednotami, temveč smo narod enakovreden vsem drugim narodom na svetu, še posebno pa vsem drugim narodom SFRJ: Ta mladina zahteva, da se v ustavi navedene narodne pravice dejansko v praksi tudi izvajajo tako, da Slovenija ni samo neka provinca, temveč narodnostno suverena republika s popolno pravico secesije, če bi si to Slovenci zaželeli in tudi kadarkoli bi si to zaželeli. Med te suverene pravice pripada tudi pravica do lastnih oboroženih sil, ki bi imele nalogo braniti le lastno slovenske ozemlje. V kolikor bi obstojala federacija, naj bi se omejila le na povezavo suverenih držav, ne pa, da bi bila samo federacija suverena.

Po nagovoru se je razvila debata v katero je posegalo več rojakov. Vprašanja so se močno osredotočila na gledanje ZDA in drugih zapadnih držav na Jugoslavijo, in, posredno, tudi na vlogo rojakov, priseljencev, v teh državah. S strokovno analizo dr. Žebota o razmerah v domovini so chikaški Slovenci nagradili z močnim aplavzom priznanja in odobravanja.

Black Panther - Coat of Arms of Carantania

by Jozef Savli

(condensed from Glas Korotana 7, Vienna 1981)

The coat of arms of Carantania, i.e. "the black panther on a silver shield" occupies a special place in the 13th century middle European countries for its mythological and historical meaning.

The symbol of the panther originates from the Eastern Alpine Roman province of Noricum, where the panther's image appears on several monuments, as well as in relief on stones dug out, for example, in Kalsdorf and Löffelbach, south and east of Graz (Styria). On each of these stones the panther holds in its fore paws a cornucopia which symbolizes happy life after death. Both of these stones can be traced back with certain probability to the 2nd century AD.

The symbol of the panther is thousands of years old. It can be found on cave paintings dating back to the Stone Age and was also well known in ancient times in all early cultures from Asia Minor and Mycenae to Egypt and Greece. In Greek mythology the panther's image was found among those of animals accompanying divinities such as Aphrodite, and Dionysius and later the Roman Bacchus. Later on its image was spread over all the Mediterranean countries of the ancient period.

What did the panther symbolize?

In ancient times many fantastic tales were created concerning the panther. During the early Christian era, in the 2nd century AD, these tales were collected by Physiologus of Alexandria into a book which illustrated events represented in the Gospel. Second only to the Bible, Physiologus' book became one of the best known and most translated ones in that period.

Physiologus wrote that the panther was a great friend of all animals, with the exception of the dragon (symbol of evil). Physiologus explained how the panther had slept in its den for three entire days, then arose, howled and let out of its mouth an immensely sweet scent which lured all animals to follow and be captured by him.

The panther thus symbolized Christ's resurrection (its having slept for three days) and the spreading of the good news announced by the Gospel (the sweet scent) which mankind supposedly should follow. This interpretation was still known after 1130 during the beginnings of heraldry, when the "sweet scent" was depicted as flames blazing from the panther's rake. Its fore paws were pictured as fangs - symbol of purity, whereas its hind paws were pictured as lion's claws -- symbol of power. On the panther's head were horns symbolizing sun rays, light in general and the enlightenment in particular.

This figure represents the so-called heraldic panther which appears only in the Carantania area. The panther's image in Western Europe was that of a leopard which became the form of a "lion passant," the walking lion. The natural panther or leopard, known and depicted in the heraldry of the 15th century and after, was named the pardel.

* * * * *

After the decline of the Roman Empire in 476 AD, and following the brief Ostrogothic and Byzantine occupations of ancient Noricum, there arose in the Eastern Alps the Dukedom of Carantania, an early Slovenian state structure first mentioned in an historical document dating from 595 AD, as "in Sclaborum provinciam" (Pauli diaconi Historia Langobardorum).

The panther was well known in Carantania as well. Its image appeared, for example, on old reliefs originating in the region of ancient Noricum. Among these reliefs the most characteristic, dating from the 2nd century, depicted two panthers-- one on each side of the tree of life-- holding cornucopias in their paws. This relief is still preserved and can be seen on the stone atop the gate of the old church of "Maria in Solio" (Mary on the throne). Known as Maria Saal in German, or Gospa Sveta in Slovenian, this church is situated on a hill north of Klagenfurt/Celovec, Carinthia.

The cathedral of "Maria in Solio" was founded in 753 AD by the Irish missionaries, Bishop S. Modestus and his monks. As the first church to be led by a bishop in this territory, the stone with the panther atop the gate represented the symbol of the Christian state of Carantania.

The panther appeared in a more stylized form among the findings of the Carantanian tombs belonging to the 9th and 10th centuries, i.e. to the period of the so-called Kottlach culture.

Once Carantania was converted to Christianity, it became part of the Holy Roman Empire, the confederation of Christian nations founded by Charlemagne. Around 900 AD the still pagan Hungarians occupied Pannonia and began to threaten the safety of the eastern borders of the Empire. Carantania's location in the Eastern Alps rendered it absolutely necessary for the defense of Christian Europe.

Carantania and its Marches around the year 1000.

Therefore in 952 AD Carantania's structure was changed. The Dukedom of Carinthia was created as a central territory surrounded by organized military marches along the Eastern Alps, thus separating it from the Hungarian kingdom in Pannonia. Until the beginning of the 12th century the Dukedom included the northeast territories of Italy: the March of Aquileia and Verona (today the region of Friuli and Venetia).

Later on in these regions the image of the panther appeared on several coats of arms.

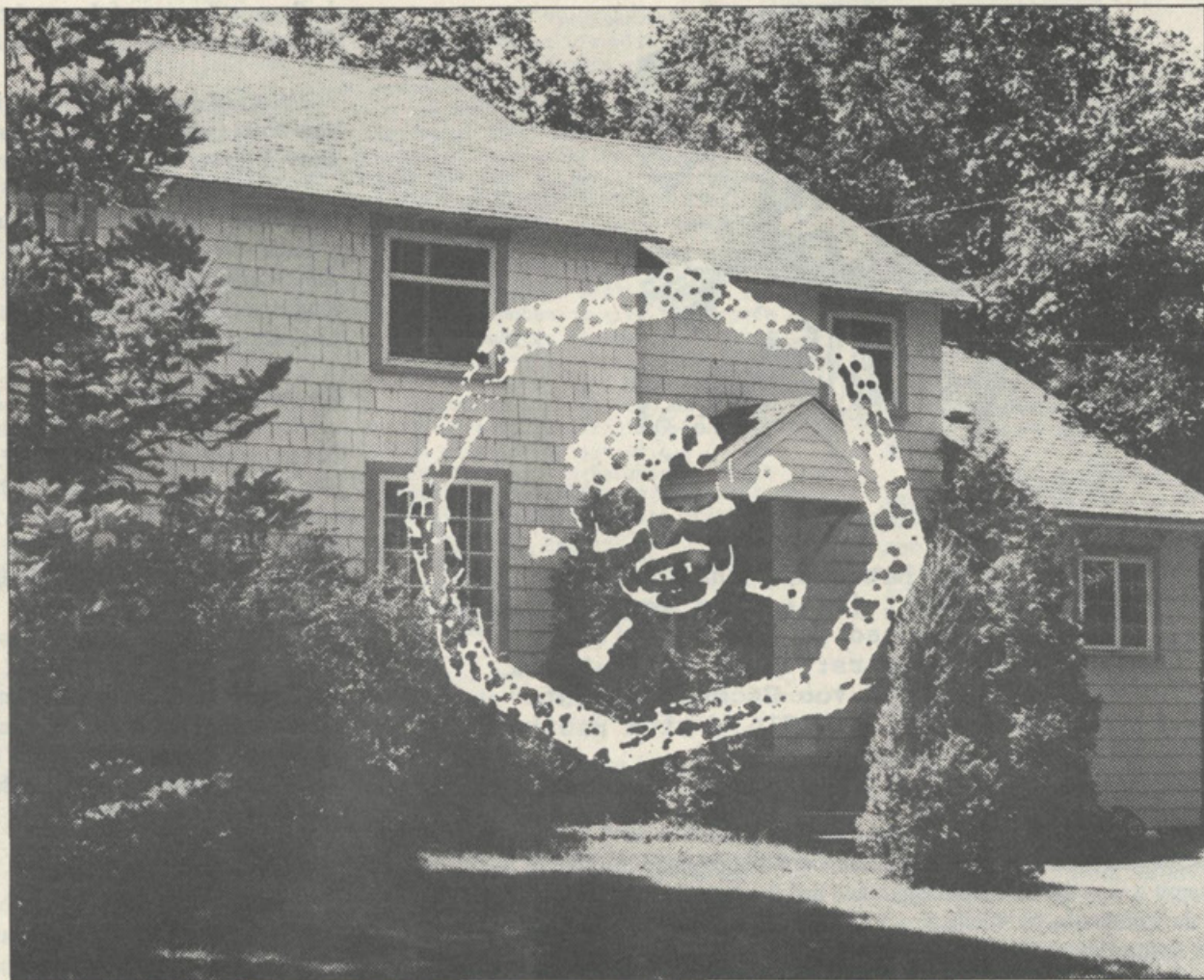
After the end of the 10th century the Holy Roman Empire was limited to the countries of Middle Europe which, from 814 AD, had formed the Kingdom of the Eastern Franks, later on denominated the German Kingdom. This denomination did not, however, presume at all any German nation or language during this period. It was simply the Kingdom of national, i.e. primary principalities or dukedoms represented by Bavaria, Swabia, Franconia, Saxony and Carantania. These five dukedoms had their own statehood and their own historical (national) law that was not acknowledged by dukedoms of later founding. Their historical relations were also indicated in heraldry. Once Austria (today Lower Austria), for instance, was raised to a dukedom from the previous status as a Bavarian Eastern March (Ostarrichi) in 1156, it contained in its coat of arms of that period the Bavarian symbol of the eagle.

The first signet with panther (1160), used by the margrave Otokar III Traungau

DA, MI SMO NACIONALISTI!

"DANAS" št.310, str.13,
26.jan.1988.Odgovor "novo-
revijašev".
....Vi sami sebe smatrate
za nacionaliste?...
Naravno da se smatramo....
Toda mi nismo šovinisti.Tak-
šen je odgovor Jožeta Snoja
in Spomenke Hribar-glavnega
in odgovornega urednika No-
ve revije,ki je mesečnik za
kulturo ter jo izdaja Can-
karjeva Založba.Ta števil-
ka z izredno visoko ceno..
1500 dinarjev...je izginila
kot "kafra".Ta zadnja dvoj-
na številka Nove revije /
67-68/je praktično nadalje-
vanje številke 57, in je
je spet dvignila veliko pra-
hu.Pisatelj Ciril Zlobec in-
sistira,da ima Nova revija
"vso pravico zahtevati jas-
ne odgovore na sporna vpra-
šanja.Nikakor se ne sme že
v naprej sumničiti ali celo
zavreči kot pokušaj odcepi-
tve.kot se je v zadnjem ča-
su pokazalo posebno pri eko-
nomskih vprašanjih.Dandanes
obtoževati Slovenijo za ego-
izem pa pri tem pozabljati
kolik je bil in je njen do-
prinos k socialnem proizvo-
du,izvozu ali podobno,je
zame prava neumnost.Ne sme-
mo pozabljati, da slovenski
nacionalni program obstoja
že od sredine preteklega
stoletja.In tudi danes se
v Sloveniji vsi lahko iden-
tificirajo z njegovimi o-
snovnimi idejami.Najširši
krog intelektualcev lahko
sodeluje počenši s Karde-
ljem/Sperans/,Vidmarjem,
Pleterskim,Prugam,če hoče-
te še mene/Zlobec/ in mnogo
drugih.
Če hočemo razvijati demo-
kracijo,se moramo najprej
spoprijazniti z različnimi
gledanji.Celo Milan Kučan
se lahko pridruži "slo-
venskemu programu",čeprav
ne službeni platformi,ker
je kot hierarh del jugo-
slovanske partije.....

PREVIDNOST: Nevarne kemikalije shranjene v domovih

Kisel dež in industrijski strupeni odpadki niso edine okolnostne nevarnosti.

Vsakdo izmed nas, na svoj način, ima dnevni vpliv na kvaliteto okolja:

Lahko je to kajenje ali pralni praški, kuhinjska čistilna sredstva

ali pa barve in njih razkrojevalci v kleti.

Vsaka hiša, ne glede na to kako varna in udobna se dozdeva, vsebuje kemikalije, ki bi morali biti pod skrbno kontrolo.

Poskrbite, da boste imeli pod nadzorstvom nevarne hišne odpadke:

- Pazite na to, kako uporabljate in odstranjate vsakodnevne odpadke.

- Podučite vaše otroke o nevarnostih izdelkov v vaših domovih in hranite jih na varnem mestu.

- Kupujte samo take izdelke, ki jih lahko rabite in zavržete varno.

- Kupujte sredstva zoper mrčes in druge hišne kemikalije v količinah, ki jih dejansko rabite.

- Pomagajte organizirati posebne nabirke odpadkov za nevarne izdelke.

- Spodbujajte uporabo znova uporabljivih izdelkov.

- Naredite kar morete, da bo svet varnejši za vas same.

- Od tega bomo imeli vsi koristi.

Environment Canada
Environnement Canada

Canada

In the pre-arm and even in the early period of heraldry the European national principalities and dukedoms were represented by signs in the form of figures carried on poles as battle-signs. Carantania also had an unique battle-sign for its Marches. The traditional symbol of the panther figuratively corresponded to the mobilization of the Carantanian army in its resistance against the aggressive Hungarian Kingdom. This gives evidence to the fact that the sign of the panther noticed for the first time on the signet belonging to Otokar III Traungau, margrave of the Carantanian March (later Styria). In 1163 it had already been placed on the signet belonging to Herman Spanheim, Duke of Carinthia, and remained in the Carinthian coat of arms until the decline of the Spanheim family in 1269. These signets represented the image of a duke or margrave on horseback holding a shield with a panther's relief.

In 1180 the Carantanian March was advanced to the Dukedom of Styria and conserved its coat of arms, i.e. the shield with the panther. The Dukedom of Styria conserved also the Carantanian call-up which at that time had a mere honorary significance. The Styrian Marshal Herrand I Wildon's signet, dated from about 1195, shows the figure of the panther on the Marshal's personal staff similar to a battle-sign on a pole.

In Styria in 1192, the Traungaus were succeeded by the Babenbergs, the Dukes of Austria.

At the end of the 12th century, when the signs on the shields became exclusively the arms of rulers and when the flags on poles were introduced as battle-signs, the image of the panther still continued to appear. In 1205 the Styrian black and white gonfalon included the panther which in 1214 was found in a perfect composition of the same black-white-black colours with the panther in the middle part. This is evident from both signets belonging to Leopold I Babenberg, the Glorious, the Styrian and Austrian Duke.

Leopold II Babenberg the Glorious, the Styrian and Austrian Duke. At this signet (1205) the panther appeared for the first time on the gonfalon.

The colours of the Styrian, actually of the Carantanian coat of arms, were described for the first time by Wolfram von Schenbach in "Parzival" around the year 1210 -- where he mentions the "sable (black) panther on an ermin's shield", which is later a black panther on a silver shield.

Dalje na str. 6

Nadaljevanje
s str. 5

Lepold II Babenberg the Glorious.
At this signet (1214) the gonfalon
already appeared in perfectly combi-
nation of colours: black-white-black
(according to W.von Eschenbach's note
in "Parzival", c. 1210), with panther
in central part.

However, both the Dukedoms of Styria and Carinthia could not carry the same coat of arms for a prolonged period of time. Therefore Carinthia retained the sign of the black panther, because it was the oldest dukedom and had the right of first choice, while Styria changed the colours in its shield. From 1246 the Styrian dukes had in their coat of arms a silver (white) panther on a green shield. Later on the sign of the panther disappeared as a symbol in Carinthia, while the white panther on a green shield, known in heraldry as a "Styrian" panther, is known still today.

Apart from this fact the gonfalon with the panther signified the Carantanian historical lay i.e. its statehood. The Dukes of Styria maintained the panther as their battle-sign, as well as the traditional Carantanian call-up.

In the 13th century the red-white-red colours of the Babenbergs prevailed, the figures on the signets, on the other hand, continued to show how they are still holding their standards with panther.

This meant that the Dukes of Austria and Styria could uphold their status as principality on the basis of the Styrian (Carantanian) historical law. If this had not occurred, the historical Dukedom of Bavaria would have spread its marches over all the territory of the Eastern Alps.

The Habsburgs, who obtained Styria in fief in 1281, conserved the panther as signets later proved. When they gained possession of Carinthia -- the maternal Carantanian land-- in 1335, they had themselves installed according to the old Carantanian ceremony at the Prince's Stone near the church of the medieval "Maria in Solio." The ritual installation of the Duke of Carantania figured as a contractual act -- the same reported by the Carantanian historical law by which the people themselves bestowed power on their ruler.

In 1359, however, the Habsburg Duke Rudolph IV, the Founder, had a document falsified, named the "Privilegium Maius," with which he intended to prove that the Austrian dukes received from the Emperor special rights at the time when the Austrian (Eastern) March or Ostarrichi was raised to a dukedom in 1156. One of these rights was supposed to secure to the Austrian dukes the privilege of being titled the Archmasters of Hunt at the Emperor's court. According to this document, the Austrian Duke could receive his fief on horseback, whereas the other lords received theirs on bended knee, and so on.

These were, indeed, proven rights of the Carantanian, i.e. the Carinthian dukes, that recur in many historical documents. In such a manner the Carantanian historical law was spread over all the rest of the Austrian regions along with the above mentioned falsified document and never encountered opposition, for the Habsburgs were still in that period the Dukes of Carinthia.

The signet dating to 1359 and expressing the act of "Privilegium Maius" indicates Duke Rudolph IV the Founder on horseback holding a standard with panther.

In 1140 the Habsburg Duke and later on all of his successors became Emperors themselves. The ducal signet was substituted by another recalling the Emperor. At the beginning of the 16th century the Habsburgs obtained the Bohemian and Hungarian Kingdoms, while the Austrian, in origin the Carantanian regions, were afterwards named the Habsburg Hereditary lands (Erbländer). From then on the sign of the panther remained only in the coat of arms of Styria.

* * * * *

After the end of the 12th century the image of the panther appeared in the coat of arms of some of the families residing in the neighbouring lands of Bavaria and Venetia which were connected by political and familial ties of nobility with Carantania.

In this way the Bavarian district of Traungau (today Upper Austria) which was the original land of the Styrian margraves and dukes of the same denomination, had the panther in the coat of arms of the families Starhemberg, Losenstein and Perneck, who descended from the seigniors of Steyr, who in their turn were Traungau's ministeriales. The panther was carried in this district also by the counts of Peilstein.

In Bavaria the sign of the panther was carried by the counts of Ortenburg who were the Counts Palatine, descendants of the Spanheims- the Carinthian dukes.

The coats of arms of these families had in the great majority the Bavarian colours: blue and white (silver). The "blue panther on a silver shield" remains today in the coat of arms of Lower Bavaria where the Ortenburgs were owners of properties.

In the Austrian district of Wilhelmsburg (today in Lower Austria) the "silver panther on a black shield" was the coat of arms of the seigniors of Hohenberg and included the same Carantanian colours: black and white (silver). This was so for the fact that for a longer period of time the above mentioned district belonged to the margraves of the Carantanian March.

On the other hand the counts of Matrei, descendants of the Bavarian family Graischbach, carried the sign of the "red panther on a silver shield." Their property lay in the valley of Isel, at the upper Drava river, at that time still in Carantania (today eastern Tyrol). The origin of the Matrei's panther can only be led back to their Carantanian estate, while there exists no certainty whether the red and silver (white) colours pertain to the Tyrolian colours. Along with the Matrei's panther there appeared for the first time a pair of horns as count Heinrich IV Matrei's signet proved in 1197.

There can be found many symbols of panthers in the coat of arms of many Venetian families such as the Balbi, Dolce, Guoro, Mosto, Padoani, Pisani, Zane, Zeno and so on for it is known that Venetia belonged to Carantania for about a century. The majority of these families carried the panther in a combination of Venetian colours: gold (yellow) and blue. Of particular interest is the fact that in Venetia the panther was named "la dolce" (the sweet) because of the mythological tale recalling the sweet scent that the panther let out of its mouth.

* * * * *

With the coming of the 19th century parliamentary democracy was established and the ideologies of the dominant groups prevailed. In Austria Great German nationalism gained advantage over the former multinational tradition. In distinct opposition rose panslavism i.e. the ideology of an all-Slavic nation under the leadership of "mother" Russia. Both of these ideologies conditioned thought in general. They especially influenced the humanities and most definitely the writing of history. Principle historical nations were invented in order to predominate all other "unhistorical" peoples worthy of assimilation on behalf of their cultural development.

Therefore the early Slovenian state -- medieval Carantania with its historical law-- which formed the foundations for the Habsburg's state structure, today's Austria, has never been properly considered in its true political importance throughout the course of history.

The symbol of the panther which is in reality an expression native to the Carantanian tradition has been till today simply described as a "Styrian" panther.

DOBILI SMO S PROŠNJO ZA OBJAVO

SLOVENSKI NARODNI ODBOR

SLOVENIAN NATIONAL COMMITTEE

COMITE NACIONAL ESLOVENO

Predsednik
President
Presidente

RUDOLF SMERSU
Libertad 500
1661 SAN ANDRES B
Argentina

Tajnik
Secretary
Secretarios

Dr. LUDOVIK PUS
6403 Catalpa Ave
Ridgewood, NY, 11385
USA

Dr. PETER URBANC
1, Daleberry Pl.
Don Mills, Ont. M3B 2A5
Canada

January, 1988

Major P.H. Barre, ED, CStS
4150 West Hill Ave.
Montreal Que H4B 2S7
Canada

Dear Major;

It is for me a real pleasure to write a letter to a man, who is one of the greatest benefactors of Slovenes. We have ignored for years your address, but we have never forgotten what you did for all of us in those tragic days of June 1945 in Vetrinje.

Now you have not only thousands of grateful men and women all over the world whose lives have been spared thanks to your action, but also two generations of children who would otherwise have never been born.

In the name of the Slovene National Committee, founded by all Slovenian democratic political parties I thank you for taking the side of refugees and the remaining anticommunist fighters in those fateful days, with the same words late Dr. Valentin Mersol addressed to you many years ago:
Major Paul Herbert Barre, God bless you!

For S.N.C.:

President

Secretary

Rudolf Smersu

Dr. Peter Urbanc

PRIPRTO PISMO

PRIPRTO PISMO-Zdenko Zavadlav (Nova revija, 1987 st. 61-62 str. 889-898.) Članek priredil in opombe napisal H.P.

"O vsem tem sem razmišljal v neprespanih nočeh med boleznijo, ležeč na Infekcijski Kliniki pa sem sklenil, da moram nekemu spregovoriti...."

Bivši urednik "Mladine" in eden prvih aktivistov VOS-a OF, pod vodstvom Zdenke Kidrič (op.ur.!), ko je bil VOS še omejen le na Ljubljano, Zdenko Zavadlav, je v omenjeni Reviji napisal "Priprto pismo" Borisu, t.j. Borisu Fakinu, ki je kot literat poznan kot Igor Torkar, avtorju knjige "Umiranje na obroke". Piše mu v glavnem o takozvanih "Dahavcih". Zdenko Zavadlav se pritožuje, da kot eden izmed "junakov našega časa" ni bil popolnoma rehabilitiran. Naj govorijo posamezni odstavki:

....."Na žalost sta Gaber in Boris zaverovana sama vase in svoje taboriščnike-dahavce, čeprav je bilo v tistih časih več junakov, seveda tudi /Zavadlav/ med pisatelji in netaboriščniki.

.....Boris Fakin-Igor Torkar-je bil znana osebnost tam v letih 1940, 41, na bivšem Kongresnem trgu in dvorišču slovenske univerze, v urah pretepev med 12 in 2. uro popoldne (skoro vsaki dan!).

.....Ti meniš /Boris/, da je bil vzrok taboriščnih procesov in obsodb predvsem v zadostitvi zahtevam "velike domovine prve socialistične revolucije" v SSSR ob inform-birojevskem konfliktu, zahtevan po likvidaciji tujih agentov v naši oblasti, agentov za katere je sovjetska NKVD celo poslala neke sezname. Te sezname, na katerih pa so bili predvsem španski borci (npr. Aleš Bebler, op.ur.!) je baže videl general Jaka Avšič v nekem intervjuju v črnomaljskem mladinskem glasilu, kar potrjuje tudi tožilec taboriščnih procesov Krivic.

.....Ivan Kreft v knjigi "Spomini in spopadi" omenja izjavo M.R. prineseno iz policijske akademije Djurdžinskega v Moskvi, da naj bi bila tudi UDBA, eden od šefov, udeležena pri organiziranju taboriščnih procesov.

.....Dr. Ljubo Bavcon, v intervjuju v Teleksu meni, da pravosodje ni moglo narediti drugega kot obsoditi obtoženca, če je dobilo obtožnico za proces od OZNE oz. UDBE, ki je bila tedaj totalitarni preiskovalni organ, njeni zapisniki zaslišanj obtožencev in obtožnice pa so bili edini merodajni za sodišče in obsodbo, po sovjetskem vzoru.

.....Tedad je uničenje grozilo vsemu ljudstvu, vsaj za slovenski narod to velja. Kakšna je bila tedaj oblast? Ljudska! Nastala iz ljudske partizanske protifašistične borbe s KPJ na čelu v Sloveniji OF!.

.....Poglejmo natančno še naše biriče in njihov razvoj.

.....Prav v Sloveniji je že leta 1941, istočasno s partizansko vojsko nastala partizanska policija, VOS OF-varnostnoobveščevalna služba OF (pod načelstvom Zdenke Kidričeve!) v začetku, deloma, omejeno na samo mesto Ljubljano. To, do uspešnega atentata na Natlačena.

.....Po uboju Natlačena se je VOS OF začel širiti najprej na osvobojeno, nato pa še na neosvobojeno Slovenijo. Pozneje se je prelevil v VDV in končno v OZNO, ki je bila podrejena ministerstvu za notranje zadeve. Šef v Sloveniji je bil Boris Kraigher, ki je nadomestil že odsluženega M.M.

.....Medtem, ko so izven Slovenije kot najboljši kader prevladovali "Čobani", je bil pri nas starejši kader v glavnem iz vrst dijakov. Dolžnosti glavnega kadra in NKVDjevske metode se je učila v posebnih kurzih v Čekinovem gradu v Ljubljani.

....Kaj pa partizansko sodstvo? Prvotno partizansko sodstvo, predvsem v Ljubljani, je opravljalo vodstvo KPS, vodstvo OF in KPOS OF. Medtem ko so v nastajajočih partizanskih enotah imeli sodno oblast komandirji, komandanti s komisariji sami, ali pa partizanska sodišča oblikovana po naključju. Prvotni vodja UDBE je bil stari partizan v posebnem delu v centralnih zaporih na Poljanskem nasipu. Oddelek je vodil Marko Selin s sodelavci E.K.M.O. in drugi. V tem času pa je OZNA v posameznih krajih izvajala tudi skupaj z izvršnimi vojaškimi enotami-KNOJem (v kar se je spremenil dotedanji VDV)-IZVENSODNE USMRITIVNE OKUPATORJEVIH PRIPADNIKOV in to vse do sprejetja ustave DFJ. IZVENSODNO so usmrtili tudi tiste, ki so bili po umiku naših enot zaprti v Trstu in Gorici kakor tudina Koroškem. NAJBOLJ ZNANA PA JE IZVENSODNA USMRITITEV BIVŠIH DOMOBANCEV, VOJNIH UJETNIKOV, KI SO NAM JIH PPDALE ANGLEŠKE ARMADE S KOROŠKEGA. (Beri Tolstojevo knjigo "MINISTER AND THE MASSACRES")

.....O tem, da so bili tožilci povsem odvisni od politične in policijske oblasti-isto prizna tudi Dr. Bavcon-, potrjuje tudi tožilec dahavskega procesa dr. Krivic, ki je obtožbe in obsodbe dahavcev imel za povsem normalne. Lamentira le nad tem, da ni prisostvoval jurisdikciji na smrt obsojenih. O sodni praksi, povsem na Dolenjskem, dosti vesta pokojni AHAC-Perjevec in Rome/More iz Novega mesta. Mnogo aktov sta pod-

pisala onadva. Ali se je že tedaj začel slovenski stalinizem, zrasel takorekoč na našem domačem zeljniku, brez vpliva "enkavedeja"?

....No, AHAC sam je znan še po svojih "preiskavah", tudi s pečenjem živih partizanov. O tem Dedier v svojih Prispevkih za življenjepis Tita, III. knjiga, v razgovoru s Kardeljem, ter Brejc v raznih svojih navedbah v knjigah.

....Iz Kardeljevih pism ter mnenj uradnega partizanskega zgodovinarja Mikuža o zgodovini NOV v Sloveniji in iz Brejčevih izjav sledi: Z izvajanjem "socialistične revolucije" in parasovjetskega ateizma smo lepo zastavili stalinizem brez Stalina ter tudi POVZROČILI NASTANEK VAŠKIH STRAŽ.... IN DOMOBANCEV. Toda sonce demokracije v smislu načel OF je zasijalo s kočevskim procesom.

....Malo znan primer iz "sodne prakse" je "pohorska afera", tipični primer policijskega slovenskega stalinizma, ki s kakršnimkoli enkavedejem ni imel nobene zveze.....Mogoče je bil le rahlo podpihovan od nemškega gestapa, ki je, kot kaže, spoznal "partizanski neizživeti slovenski stalinizem", ali kako bi že lahko rekli temu avtohtonemu pojavu. Med organizacijo OF in KPS v Mariboru in Lackovo četo na terenu na eni strani, ter pohorskim odredom, političnim in policijskim štajerskim vodstvom na drugi strani, je prišlo do medsebojnih očitkov o gestapovskih, plavo in belogardističnih agentih, ki jih je to vodstvo po dolenjskem vzoru na vsak način hotelo imeti tudi na Štajerskem. Rezultat teh očitkov je bil predvsem obsojanje in pobijanje "agentov", ki jih je v partizane na Pohorje pošiljala mariborska terenska organizacija. O enem teh pobijanij pravi Potrč-tedad je bil na pohorskem terenu-da si tako krutega poboja z gorjačami ni mogel niti predstavljati. Njegovo pismo CK KPS, v katerem piše o tem je še ohranjeno v arhivu CK....

....Tudi partijski zapori imajo svojo zgodovino. Prvi partijski zapor je bil v Cvenku, kjer je "vojvoda" URBAN imel zaprte aktiviste OF, krščanske socialiste.....tako trdi Brejc v svojih "Nevarnih razmerjih".

....Centralni zapori za UDBO za Slovenijo so bili na Poljanski cesti, nekdanji Prisilni delavnici. Treba je bilo prezidati, da so dobili primerne samice brez oken in pa.....tisti zaprti trakt za tajno aretirane. Tudi kletne samice so prezidali. Zidove na dvorišču so dvignili in jih opremili z električno. Vendar še niso imeli dovolj prostorov, zato so opremili v iste namene še gradove v Škofji Loki, Igu, Rajhenburgu.

....Vendar se niso zadovoljili samo z okupatorjevo in sovjetsko zaporno tehnologijo. Pokazati smo morali še kaj svojega. Najprej smo deloma še po sovjetskem vzoru zgradili centralne preiskovalne zapore v Belgradu in to z nemškimi ujetniki in arhitekti ter s predvojnimi revolucionarjem M.A., predvojnimi kaznjencem v Mitrovici kot tehnologom. Zapori so res bili tehnološki višek in so presegali enkavedejevski moskovski vzor.

Potem pa še Goli otok. Po sporu s Sovjeti smo njim ter njihovi tehniki in tehnologiji v brk postavili taborišče s specifičnimi metodami, ki niso znane niti iz nacistične, niti iz stalinistične prakse. Imelo pa je nekaj skupnega z metodami inkvizicije glede na prednost ubijanja duha pred ubijanjem telesa. Imelo je tudi vse pogoje za "samoupravljanje" saj so zaporniki sami pretepali in ubijali zapornike in ne pazniki!

Poleg "klasičnih" metod so se seveda uporabljale stalinistične NKVD-jevske oblike pranja možganov....Posebno znana so bila nekakšna "avtodafejevska" kesanja, v katerem je bil zaslišane voljan za "priznanja"; to so bile obljube izpusta za ceno priznanja lastne krivde. Sam /Zavadlav/ sem imel priliko za to, če bi predvojnega revolucionarja Petra Skalo obtožil gestapovstva. Vmes pa je bilo tudi duševno zdravljenje z elektrošoki in zasliševanje med prebolevanjem elektrošoka, pri čemer je, kot pri meni, prisostvovala celo psihiater prof. dr. Kanoni, nekdanji uradni zdravnik OZNE.

....Pa še posiljeno pravosodje smo imeli, saj si je UDBA prilastila skoraj vse pravosodne funkcije. Ostala sta le prepisovanje obtožnic ter že prej dogovorjena obsodba.

....Obstojala je tudi primerna organizacija policije v "gestapovskem inkubatorju" v centralnih zaporih na Poljanski cesti s strokovno pripravo duševnih izmoghavanj že obsojenih na smrt, a neustrojenih mariborskih gestapovcev.

....Vem, Boris, kaj praviš. Kaj si sploh boš glavo s tem, saj je že bila izvedena dokončna rehabilitacija dahavcev, za katero so se tudi izrekli na zadnjem kongresu slovenski komunisti.

....O vsem tem preišljal v neprespanih nočeh med boleznijo, ležeč na Infekcijski kliniki pa sem sklenil, da moram nekemu spregovoriti.....

....Res da to razmišljanje po bolnišnicah ni več originalno, saj sta tam razmišljala tudi Brejc in Stih, vendar je tudi mene doletelo in to še pri višji temperaturi kot je bila Bojana! Zato take misli!

....Vi dahavci ste res rehabilitirani (nekateri po ustrelitvi, op.ur.!), mi ostali "junaki našega časa" pa ne. Na žalost mi nismo imeli protestnikov. Pa vendar tedanji tožilec dr. Krivic v svojem intervjuju še vedno meni, da so bili dahavci le nekaj krivi.....

....Mogoče je zadnja politična rehabilitacija bolj iskrena, vendar ji do iskrenosti manjka odkritje časa in kraja ustrelitve na smrt obsojenih dahavcev....Po takratnih informacijah v CZ so bili uradno ustreljeni dahavci po "ustrelitvi" še živi v tistem gestapovskem traktu CZ na Poljanski cesti in

Nadaljevanje na str. 8

Takole si znani ljubljanski novinar, Bogdan Novak, zamišlja bodočnost Slovenije:

"Zato skličimo slovenski narod, naj vzame svojo usodo v lastne roke. Skleniti je treba in to zahtevati od naših vodilnih mož. Če jim je ostalo še kaj časti: SLOVENIJA NAJ BO ŠE BOLJ SVOBODNA!"

To pomeni:

1. Slovenija ostaja v konfederaciji z Jugoslavijo in ji sofinancira samo natančno določene skupne potrebe;

2. Slovenija ukinja vojsko in skrbi za svojo obrambo po sistemu SLO. Slovenec ne more služiti roka SLO zunaj Slovenije. Priznava se tudi civilno služenje SLO;

3. Slovenija ima svojo ustavo, državnost, svojo zakonodajo, svoj neodvisen pravosodni sistem. Noben drug zakon ne velja na ozemlju Slovenije;

4. Slovenija se z ustavo razglasi za prvo ozemlje OZN. To pomeni, da priznava za osnovo svojega političnega sistema Deklaracijo OZN o človekovih pravicah in druge njene sklepe in listine s tega področja. Hkrati odpravlja vstopno vizo za vse državljane sveta;

5. Slovenija vodi lastno gospodarsko, notranjo in zunanjo politiko in nastopa v OZN in drugod po tujini kot samostojna suverena država;

6. trg v Sloveniji je odprt za vso Jugoslavijo in za vse gospodarske partnerje v svetu, ki so pripravljeni na njem sodelovati pod enakopravnimi pogoji;

7. Slovenija se lahko vključi v vse gospodarske, znanstvene, kulturne in športne zveze in organizacije v svetu, neodvisno od ostalih delov države. Ne sme se vključiti v nobeno politično ali vojaško zvezo, pa tudi v nikakršno zvezo držav, ki imajo politični sistem v nasprotju z Deklaracijo OZN o človekovih pravicah;

8. v Sloveniji nobena politična stranka nima uradnega statusa. Je le pluralizem idej in interesov. Ljudje se svobodno združujejo in razdružujejo po svojih interesih in prepričanjih. Okvir za takšno združevanje je lahko tudi SZDL - Samoupravna zveza delovnih ljudi in občanov, ki pa ni družbenopolitična organizacija, temveč združba občanov, ki v njej uresničujejo svoje interese in nadzorujejo izvajanje dogovorjene politike v Sloveniji;

9. politični sistem v Sloveniji obsega krajno skupnost, občino, regijo, republiko. Republika ima samo skupščino in vlado. Vse potrebne družbene ustanove (npr. SLO, policija itd.) so podrejene vladi. Slovensko sodstvo je neodvisno, sodniki voljeni dosmrtno. Zakonodajna, sodna in izvršna oblast so ločene. Predsednik republike, predsednik vlade in drugi vrhovni funkcionarji so neposredno odgovorni svojemu ljudstvu, ki jih voli svobodno, nadzoruje pa prek SZDL;

10. volitve v Sloveniji so svobodne. Vsakdo lahko postavi in voli svojega kandidata. Kdor opravlja sodno funkcijo, ne sme biti voljen, dokler jo opravlja in še najmanj tri leta pozneje;

11. o vseh pomembnejših odločitvah, ki se tičejo cele Slovenije, odloča ljudstvo z referendumom (npr. o spremembi političnega sistema, jedrskih elektrarnah, ustavi, spremembi ustave itd.).

V takšnem programu, ki je seveda tu šele v obliki skice, vidim izhod iz krize, ki nas pesti v današnji Jugoslaviji. Če ostala Jugoslavija pravice do samostojnosti Slovincem ne priznava, se prva točka črta.

Pozivam vse Slovence, naj povedo svoje mnenje o tem programu in da ga s svojimi predlogi izpolnijo in izboljšajo.

Slovenija naj bo še bolj svobodna!

BOGDAN NOVAK

Mladina jan. 29, 1988

NAŠ KNEŽJI STOL

Slavna naša zgodovina vdolbena je v knežji stol, vzidan v Gosposvetski dol, ki je naša domovina...

Poj, le poj, zvon Gospe svete, zlij se v radost nam in boli, z nami plakaj, z nami moli, vzdrami speče nam domove in razbij nam zle okove, s trdih tal naj vigred vzcvete,

Milka Hartman.

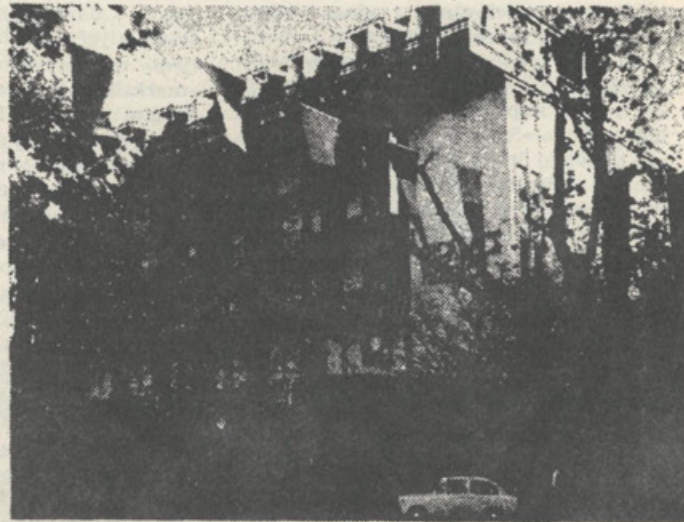
Dragi rojaki, potujete v Evropo?

Na pragu domovine, v središču stare Gorice na lepem drevoredu Corso Italija, vas pričakujemo v PALACE HOTELU, najboljšem hotelu v mestu: 75 sob s kopalnico, telefonom, radijskim sprejemnikom, barvno televizijo, mini-barom, klimatizacijo. Najmodernejši komfort po zelo ugodnih cenah: enoposteljna soba \$28.00, dvoposteljna soba \$39.00. Cenjenim gostom so na razpolago hale, konferenčna dvorana, parkirni prostor in hotelska restavracija v začasno ločenem poslovanju. V PALACE HOTELU bo poskrbljeno za vaš čimprijetnejše počutje, dobrodošlico pa vam bo osebno izrekel rojak Vinko LEVSTIK:

DOBRODOŠLI!

PH-PALACE HOTEL, Corso Italiana 63

34 170 Gorizia-Gorica, Italy; Tel.: 0481-82166; Telex 461154 PAL GO I

Nadaljevanje s str. 7

od tam poslani v eno izmed taborišč v Kočevskem Rogu, Fer-drenk, kulisi za tajno taborišče, katerega jetniki so gradili tajne vojaške objekte v Kočevskem Rogu. (Je bilo tam tudi kaj domobrancev? Op.ur!)

....Prav tako svojcem ustreljenih tudi ni omogočen prekop posmrtnih ostankov ter javni pokop na pokopališču.(K temu dve umestni vprašanji: Ali bo kdaj svojcem pobitih domobrancev in drugih številnih žrtev po kominterni slovenskemu narodu vsiljene krvave komunistične neosvobodilne revolucije omogočen prekop posmrtnih ostankov ter jih javno pokopati na blagoslovljena pokopališča?..Ali bo kdaj omogočeno v krajih kot so: Kočevski Rog, Teharje, Radovljica, Jesenice, Št. Vid, Krimska jama.....Hrastnik, Celje...številnih slovenskih "Masadah", množičnih grobnicah, postaviti spomenike in jim vrniti dobro ime? Bili so verni, zavedni Slovenci, da, protikomunisti, nikoli pa ne izdajalci! Op.ur.)

....Zavadijav meni, da je taka rehabilitacija današnji politični oblasti, predvsem mlajši, celo potrebna, da se reši travm ostalih zmot iz preteklosti, ki se jih ne da rehabilitirati, nesodnih usmrtitev sovražnikov v NOB, tudi domobrancev, vojnih ujetnikov pa tudi preganjanja in uničevanja kmetov in drobnega meščanstva ter njihove imovine. Pri nas pa tudi preganjanje vere in verujočih, do tedaj zaveznikov in soborcev v NOB-skratka, travm, zaradi uvajanja stalinističnega sovjetizma po osvoboditvi.....(Kakšni osvoboditvi? Op.ur.)

....Rehabilitacija dahavcev je za oblast še najlažja zadeva, kljub verjetnemu nasprotovanju nekaterih danes še so-odločujočih oblastnikov-"sivih eminenc".

....Dragi Boris, bodi (tudi politično rehabilitiran) tovariško pozdravljen!"

Zdenko

Sledi Postscriptum, ki ga pa zaradi njegove važnosti za današnje dni v celoti ponatiskujemo:

Opomba uredništva:

Ali se povsem tem še lahko čudimo, če je predsednik Združenih držav R.Reagen imenoval podoben politični diktatorski sistem v Sovjetski zvezi Evil Empire ?

Postscriptum!

Dragi Boris! Še »postscriptum« za konec pisma in mojih misli. Kot ostali del pisma tudi ta dodatek nastaja v bolnici, tokrat v bolnici dr. Petra Držaja v Šiški. Simbolično! To pot se namreč zdravniški trudijo za diagnozo, kot so se nekoč graditelji bolnice — Udba za Slovenijo — trudili za drugo diagnozo, za moje »priznanje« tuje agenture.

V neprespanih nočeh mi v mislih še enkrat prihajajo pred oči »junaki našega časa«, njihovi dejanski »izvirni grehi« in njihova »prostovoljna priznanja krivde«.

Spomnil sem se, da je »junak našega časa« Kopač odklonil sodelovanje v Udbi za Jugoslavijo (ali MUP) v Beogradu, kjer sem tudi sam tako rekoč »odpovedal službo« in s tem nadaljnje sodelovanje. Oboje je bil neizgovorjen »izvirni greh«, za Kopača v taboriščnih, zame pa v parataboriščnih procesih. Smešno in primitivno je bilo obtožiti za tujo agenturo zahodnih obveščevalnih služb ali pa Rusov. Noben tuji agent ne bi odklonil službe v Udbi za Jugoslavijo, če bi bil res agent, saj bi mu njegovi »delodajalci« to preprečili. V konkretnem primeru pa še posebej ne bi odklonil, saj je bila Kopačeva predvidena zaposlitev in moje delo prav v tedaj agresivni jugoslovanski obveščevalni službi v inozemstvu. Za to neverjetnost so dobro vedeli tudi tožniki, a se kljub temu postavili povsem neverjetno in nelogično obtožbo!

Pa še ena nova misel! Ugotavljam podobnost obtožencev, obtožbe, preiskave, dokazov s prostovoljnimi »priznanji« in obsodbe med taboriščnimi in parataboriščnimi procesi na eni strani ter Nagodetovim procesom na drugi strani. Le-tega je po lastni izjavi (Polemika z M. Krivicem v Naših razgledih) organiziral in vodil M. Ribičič.

Tudi tam so imeli Nagode, Sirc, Snoj in drugi »izvirni greh« izven dejanske obtožbe. Ta greh je, kot kaže, bilo nasprotovanje vodilni vlogi komunistov v NOV brez sodelovanja z okupatorjem, zahteva po določenem programu po osvoboditvi ter zatekanje v »nedrje« tedanjih zahodnih zaveznikov, do nedavnega še »zahodnih imperialistov«, za Nagodeta tudi vodstvo »Stare pravde«. Tudi ta proces bi lahko imeli za enega iz vrst slovenskih predimformbirojevskih stalinističnih procesov (poleg dahavskih-taboriščnih in parataboriščnih procesov), v katerih je tvorno sodelovalo tudi slovensko (degradirano ter od Udbe oskubljeno in njej podrejeno) sodstvo, za razliko od DKD (družbeno koristnega dela) pred temi procesi in informbirojevske »prevzgoje« na Golem otoku po teh procesih, oboje kot izrazito izvensodne policijske operacije.

Po preiskavi v CZ na Poljanskem nasipu, ki jo je vodila za socializem se boječa Udba, in po obsodbi na armijskem sodišču v Belgijski kasarni sem po pomilostitvi s smrtno kazni na 20 let zapora pristal nebogljen v KPD na Miklošičevi cesti v t. i. »prevajalski« sobi. Tu me je v okolju, ki ga realistično popisuje

Levitan, sprejel na slamarico Vlasto Kopač. V tej sobi sem pristal, preden sem postal Brejčev »pomočnik za kulturo«, po verjetno njegovi »nezaupnici« pa »urejevalec« belogardističnih arhivov (kaj vse smo delali tedaj zaporniki v Rankovičevi policijski državi, le jaje za funkcionarje nismo valili) in »prevzgojalec« sodelujočih, vodje DOZ Finca in Rupnikovega namestnika polkovnika Vizjaka, vse pod vodstvom današnjega humanista in religologa R. Z., kar pa se je zaradi mojega odklonilnega stališča do prevzgojanja belo- in plavogardistov slabo končalo z mojim poskusom samomora, premeštitvijo v bolj »proizvodni« KPD Maribor, kjer smo vsi skupaj (z Levitanom vred) postali »kulturni aktivisti«. Nato smo se, verjetno pod vplivom večanja ruske vojaške sile na Madžarskem in »prastrahom« naše policijske in komunistične oblasti, selili v KPD Novo mesto (kjer ni bilo nič »kulture«), verjetno »predsobo« za »izvensodno usmrtitev« v Rogu, v sosesčini tam večno počivajočih za smrt krivih in nekrivih domobrancev. Konec moje »prevzgoje« pa je bil v KPD Škofja Loka, kamor smo bili verjetno »zaslužni« zaporniki premeščeni na delo v tovarni, z obilnim »kulturnim« delom, pitjem in izdelavo alkohola, celo mojim neuspešnim 14-dnevnim starešinstvom v KPD, kjer sem svojo prevzgojo po krajšem bivanju na začetku »potovanja po slovenskem prevzgojnem socializmu« v KPD v Ljubljani tudi končal.

V tej »prevajalski« sobi (v sosesčini »duhovniške« sobe z Leničem in prekmurskim namestnikom sombathelyskega nadškofa Jeričem, tudi od mene zasliševanim ter obsojenim v t. i. konstruiranem prekmurskem križarskem procesu — na nekem popisu v sobi sem prejel blagoslov! — pa nadstropje nad kletjo, v kateri so v betonski luknji brez svetlobe bili »dahavci«, med njimi Bohinc in Ranzinger, na »slovenskokomunistični« prevzgoji s slano in mrzlo hrano ter pazniškimi ključi po glavi, ker so proti »rabljem« na »prevzgoji« preveč nastopali z »marksističnih« stališč, kjer so bili med drugim pokojni Ludvik Mrzel, Vlasto Kopač ter tudi Ljubo Sirc, me je minister Snoj učil angleščine ter tudi pripovedoval o svoji »zli usodi«, potem ko se je »včlanil« v OF. Obtožbe proti njemu so bile vse privlačene za lase ter prirejene na skupino »Nagode«, vseeno pa jih je po dolgem in mukotrpem upiranju priznal ter obremenil ostalo skupino, tako v preiskavi kot v procesu — kot so to zahtevali (sistem »slovenskostalinistične« kronske priče z garancijo brez smrtno kazni ali z njo ter zahtevo za obremenitev ostalih udeležencev procesa). Zlomili so ga namreč z insceniranim mučenjem in zasliševanjem žene in svojcev, ki jih je »slučajno« v prostorih preiskovalnih zaporov videl in »slišal«. Takrat je pristal na vse ter obremenil sebe in ostale udeležence Nagodetovega procesa. Toliko o »priznanjih« Snoja in drugih ter

PABERKI OD TU IN TAM

MARCO PANELLA

Karizmatični voditelj male italijanske radikalne stranke, ki jo hoče napraviti za "svetovno"/nacionalno/ in na čigar stranki-vkljub močni opoziciji- je bila na zadnjih državnih volitvah izvoljena pornografska zvezda CICCIOLOINA, je v intervjuju z Robertom Mecilovškom povedal sledeče:

Marco Panella pravi, da je "evropejec", član evropskega parlamenta v Bruslju, da se zelo zanima za evropske zadeve, za Jugoslavijo, posebno pa za njeno sodelovanje z EGS. V Evropi potekajo obsežni integracijski procesi, ki se jim v nobenem primeru ne bomo mogli izogniti. Panella si zamišlja internacionalno stranko in kot simbol nove stranke predlaga Gandijev lik, njegovo filozofijo nenasilja in zagovarjanja tolerance. To naj bi bil prispevek k nastajanju združenih držav Evrope. Toda takšno združeno Evropo pa lahko ustanavljajo le svobodne države. Omenil je tudi, da bi ga bili leta 1978, v Trstu skoraj linčali, ker se je izjavil, da je slovanskega porekla, in ker se je boril proti industrijski coni nad Trstom, kar bi pomenilo konec i slovanskega kot italijanskega Krasa. O Trstu pa pravi: Trst bi za razliko od drugih velikih mest moral vedeti, da ima dodatni zaklad, ki se imenuje "dvojezičnost".... Podobnih težav je v Evropi še vse polno...za vse te je rešitev le in samo "ZDRUŽENA EVROPA"./N.D.str.5,-24.jan.1988!/

ZLATOMAŠNIK FRANZ NEUMANN

Koncem januarja je obhajal pri St. Georgenu blizu Gradca zlato mašo upokoje-ni župnik Franz Neuman. Ko so Nemci zasedli Slovenijo in izgnali skoraj vse slovenske duhovnike, je poslal škofu Tomažiču graški škof nekaj mladih duhovnikov - prostovoljcev, da so nudili vernikom vsaj duhovno oskrbo. Nemci so v to privolili pod pogojem, da bodo duhovniki uporabljali pri svojem delu samo nemščino. Upali so, da bodo tako pospešili proces ponemčevanja. Toda v svojih računih so se temeljito ušteli. Ti duhovniki so se kmalu naučili slovenščine ne samo za spovedovanje, marveč tudi za poučevanje verouka in proti koncu okupacije celo za pridiganje. Več duhovnikov je bilo zaprtih zaradi rabe slovenščine, vsem pa so delali vse mogoče ovire, ko so spoznali, da ne marajo biti slepo orodje germanizacije. Po končani vojni so ostali še nekaj mesecev na svojih mestih in omogočili redno predajo župnij svojim naslednikom, komunistične oblasti pa so jih končno jeseni s kamijoni prepeljale preko meje v Avstrijo.

Med temi prostovoljci je bil tudi Franz Neumann, ki je bil dodeljen za dušnega pastirja v Šmarje pri Jelšah, čeprav je imel na oskrbi še več sosednjih župnij. Kmalu se je naučil toliko slovenščine, da je mogel uspešno delovati s pomočjo organista in še nekaterih drugih župljanov, ki so bili že preje aktivni v župniji in jih je nemški val nekako zgrešil. Kljub temu, da so vsi vedeli, kje so njegove simpatije, je bil dober diplomat in je mogel ostati ves čas na svojem mestu. Pri najini poroki smo se n.p.r. domenili, da bo obred v latinščini, da smo se tako izognili nemščini, ko seveda nismo smeli uporabiti slovenščine.

Ko sem l. 1945 prišel v dijaško taborišče v Gradec, sem seveda kmalu navezal z njim stike in tako dobil prva zanesljiva poročila o svoji družini ter sorodnikih kot tudi drugih znancih. Za časa našega bivanja v Gradcu je pomagal slovenskim študentom, kolikor je le mogel. Še v zadnjem pismu omenja, da so bila njegova štiri leta v Šmarju kljub vsem težavam (zaradi obilnega potovanja s kolesom si je okvaril srce) najlepša leta njegovih petdeset let mašništva.

Rudolf Čuješ

tavljanje odgovornosti za te procese) in kakor je končno izginil tudi del arhiva o Vosu (tako je verjetno omogočeno lakirano pisanje o Vosu ter spreminjanje zgodovinskega spomina). Tako vsaj o izginotju teh arhivov pravi I. Križnar na seji CK KPS po navedbah v Mladini marca 1986 in v Novi reviji julija 1986.

Dragi Boris! Če nam že ni bila ljudska oblast, naj nam bo vsaj Bog milostljiv! Božje milosti pa ne potrebujemo samo mi, še bolj jo potrebuje ljudska oblast.

Zdenko